

ERDÉLYI GAZDA

Az E. G. E. állandó gép- és eszköziállításának intézősége november 1-től az egyesület (Deák Ferenc-u. 11. sz. a.) helyiségében van.

Árjegyzések,

melyekből az E. G. E. tagjai magas kedvezményekben részesülnek:

Ékek.

Mélyítő eke előhántóval »R 4 M N.«, 21—37 cm. mély szántásra. Ára 122 korona, engedmény. Répatermelők és szőlőbirtokosok figyelmébe!

Egyetemes acél-ékek (Sack rendszer), jó minőségért felelősséget vállalunk előhántó nélkül öntöttvas fejjel:

D 7 M 9—18 cm. mély szántásra, ára 65 kor.

D 8 M 10—21 " " " " " 70 "

D 10 M 15—16 " " " " " 72 "

Magosított acélöntvényű fejjel és erősített taligával (a taliga kivételével egészen acélból).

D 8 M N 10—21 cm. mély szántású, ára 78 kor.

D 10 M N 15—26 " " " " " 82 "

Az egyetemes ékekhez mindenféle talajműveléshez szükséges felszerelések kaphatók, ezeknek alkalmazása kiállításunkon készséggel megmutattatik; így:

kétvasu hántó eketest, ára 31 korona.

háromvasú hántó eketest, " 43 "

burgonya kiszántó eketest " 32 "

egyoldalú répakiemelő test " 15 "

Acélkeretes porhanyítók, művelő és extirpator kapákkal, a cél és munkaképesség szerint különféle árak mellett.

Ezeknek alkalmazása szükségtelenné teszi ilyeneknek, mint külön gépeknek beszerzését.

Rendkívül jó, acélananyagból készült kolozsvári ékek fagerendelylyel, állítható erős taligával:

4. sz. »földműves« eke ára 36 korona

4. sz. eke 8—16 cm. mély szántású " 56 "

3. sz. »10—18 " " " " " 60 "

2. sz. »12—20 " " " " " 64 "

Önvezetővel 7 koronával drágább.

Kettős ékek:

»NPL« jegyű kötött talajra való (aránylag csekély vonóerőt igényel) súlya 128 kg. Ára 134 korona.

»SU« jegyű kolozsvári kétvasu eke. Ára 120 korona.

Válto ékek:

Sack rendszerű, kitűnő gyártmány. Ára 104 korona.

Kolozsvári hegyi eke 8—16 cm. mély szántású ára 80 kor.

Kolozsvári hegyi eke 10—20 cm. mély szántású ára 90 kor.

»Bóni« eketaliga. Különös előnyei: kettős tengelyei a kerekekkel együtt forognak, így a

csapágy kopásnak kitéve nincs; állítása magasabb, vagy mély szántásra nagyon egyszerű — Önműködő olajozóval. — Ajánljuk megpróbálásra!

Ára az állíthatónak 34 kor.

Állító készülék nélkül 30 kor.

Kivánatra az ékekkel ilyen taliga szállítatik; árkülömbözet 6—8 korona.

Boronák.

Vetések boronálására: a rögek teljes szétmozsolására, a talaj legfinomabb porhanyítására:

00 sz. Laacke-féle, 3 táblás, 3 m. széles, ára 68 kor.

0 sz. Laacke-féle, 4 táblás, 4 m. széles, ára 80 kor.

Magtakarásra: kötöttebb talajban:

Laacke 1. sz. 2'20 m. széles 58 kor., 3. sz. 3'30 m. széles 86 korona.

Nehéz talajnál:

4. sz. 1'65 m. széles 56 kor., 5. sz. 2'20 m. széles 70 kor.

Szántóföldboronák:

középkötött s nehéz talajnak:

7. sz. 1'65 m. széles 60 kor. 9. sz. 2'75 m. széles 98 kor.

Hántos talaj előmunkálására porhanyító boronák:

Laacke 10. sz. 1'65 m. széles 66 kor. 12. sz. 3'30 m. széles 120 kor.

15 cm. mélységig a legnehezebb talajokban is jól működik.

Az »Osborne«-féle rugós fogas borona; alkalmas a szántóföld előkészítésére és meglazítására.

Munkaszélessége 183 cm. 17 foggal, ára 190 kor.

Hengerek

2'4 m. munkaszélességekben: sima, gyűrűs, rög-törő és kombinált rög-törő testekkel.

Áraik: 320.— 310.— 350.— 400.— kor. Szállítókészülék ára 80 kor. 12% engedmény.

Vetőgépek.

Sorbavető:

»Mosoni Drill« teljesen egyenletesen vet hegynek föl, le. valamint lejtőn, rendkívül egy-

szertű szabályozás. 11'8 cm és 10'5 cm. sor-távollal.

11 13 15 17 soros
ára: 470.— 490.— 540.— 600.— korona

lőherschöró

szekrény 60.— 70.— 70.—

»Nemzeti« tolórendszeres gép, ugyancsak hegyes vidékeken alkalmas:

ára: 520.— 540.— 590.— kor.

12% engedm.

»Unicum Drill« kitűnő hegyi vetőgép. Egyszerű, könnyű kezelés.

12 14 18 soros
ára: 480.— 520.— 620.— kor.

Uj kézi szóróvetőgép, Retteghegy-féle, lóhere, repce, köles, mák és fűmagnak; vetőszélessége 7—8 méter. — Egyenletes vetés! Ára 60 kor. engedmény.

Király-féle szóróvetőgép egyszerű. Ára 20 kor.

»Hydra«, új, horganyozott acél vetőgéptölcsér, kitűnő eredménnyel használják, bármily vetőgéphez megrendelhető dronkint 2'00 kor.

Gabonatisztító gépek.

Rosták.

»Kalmár«-féle FR jegyű felsőrázóju, ára 110 kor.

»AR« alsó " " 130 "

»KJ« szélrosta " 100 "

Mindháromnál bérmentes szállítás.

Ezen rosták a legnagyobb igényeket is kielégítik — Számos elismerés!

Kühne szelelő magtárrostája 68 kor.

»5 sz. nagy gabonarostája 204 kor.

Simonffy új rostája 120 kor.

Konkolyozók:

Pernollet jegyű, szapora, tiszta munkája révén közkedvelt, ára 188 kor.

Pernollet jegyű, önműködő, tápláló szerkezettel, ára 208 kor.

»JA« jegyű, szelelővel, ára 156 kor.

Konkolyozók megrendelésénél ajánlatos a tisztátlan gabonából 2—3 kgos. mintát beküldeni, hogy a lyukat megfelelő legyen.

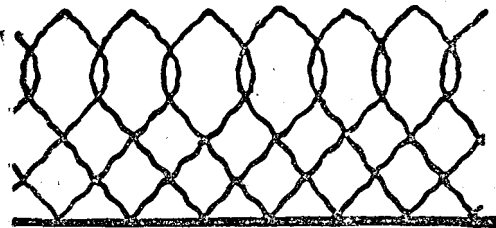
Ezekon kívül megrendelhetők az összes szükségelt gépek és eszközök, melyeknek áraival szemben hasonló engedményben részesíthetjük egyesületünk tagjait. — Kérjük intézményünk szíves pártfogását.

Külön megjelölés híján az árak nagyrészt Budapesten értetődnek.

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonat és szita-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.
 Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, úgy mint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világosságmagtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátrác), sodrony-láb-törlők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (339.)

Láng és Lovass

gépolaj és gépzsir-gyára
BUDAPEST, V. Váci-ut 140.

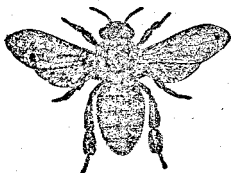

(602.)

Ajánlja legjobb minőségű

gépolaj,
 hengerolaj,
 gépzsir gyártmányait.

Megrendelések közvetlenül az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ védnöksége alatti állandó gazdasági gépkiallítás igazgatóságához Kolozsvárt, intézendők.

Eladó Méz!

A legfinomabb aromás erdei szinméz $\frac{6}{10}$ kilogrammos üvegekben à 1 korona, kapható az „Erdélyi Gazda“ kiadóhivatalánál: Kolozsvárt, Deák Ferencz- (Bel-Közép-) utca 11. szám (I. em.) alatt. (686.)

Vidéki megrendelések 5 üveggel vagy azon felül utánvétellel!

JEGYZÉKE az
50,000 nyereménynek.
 legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben:
1.000,000 korona.

Korona

Az összes nyeremények 5 hónap alatt kisorsoltnak és készpénzben fizetendők.

1 jutalom	500000
1 nyer. a	400000
1 „ „	200000
2 „ „	100000
1 „ „	90000
1 „ „	80000
1 „ „	70000
2 „ „	60000
1 „ „	40000
1 „ „	30000
3 „ „	25000
2 „ „	20000
3 „ „	15000
61 „ „	10000
67 „ „	5000
3 „ „	3000
432 „ „	2000
763 „ „	1000
1238 „ „	500
90 „ „	300
81700 „ „	200
3900 „ „	170
4900 „ „	130
50 „ „	100
3900 „ „	80
2900 „ „	40

Kiváló szerencse TÖRÖK-nél

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk. Öt és fél millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabcsúlt vevőink.

Az egész világ legesélydúsabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemsokára újból kezdetét veszi.

100,000 sorsjegy 50,000

PÉNZNYEREMÉNYVEL sorsoltnak ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 Lónap alatt összesen **Tizenhárom millió 160,000** koronát, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat **állami felügyelet** alatt áll.

Az I-ső osztály **eredeti sorsjegyeinek** tervszerű betétjei a következők:

egy nyolczad ($\frac{1}{8}$)	frt	— 75	vagyis	1.50	korona
egy negyed ($\frac{1}{4}$)	„	1.50	„	3.—	„
egy fél ($\frac{1}{2}$)	„	3.—	„	6.—	„
egy egész ($\frac{1}{2}$)	„	6.—	„	12.—	„

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz beküldése** ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk, tekintettel arra, hogy a **nyereményhúzások** már **november hó 21. és 22-én** lesznek, azonnal, de legkésőbb

f. év november hó 21-ig

bizalommal hozzánk küldeni.

TÖRÖK A. és Tsa.

BANKHÁZ

Budapest,

Hazánk legnagyobb detail osztálysorsjáték üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték osztályai:

1. Váci-körut 4. (736.)
2. Múzeum-körut 11.
3. Erzsébet-körut 54.

Rendelő levél levágandó. **TÖRÖK A ÉS TÁRSA** bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni

Az összeget korona összegben } **utánvételezni kérem** }
 } **postautalvánnyal küldöm** }
 } **mellékelem bankjegyekben (bélyegegben.)** } A nemtetsző törlendő.

Pontos ezim:

Gazdák figyelmébe ajánlom

az általam feltalált és készített új rendszerű szabadalmazott

Heremag- és terménytisztító
rostáimat.

Kitüntetve: Az „O. M. G. E.“ által 1898. évben Szolnokon rendezett **tisztítógép versenyen**

I. díj, állami aranyéremmel.

Minden szemes termény súly és nagyság szerinti szétválasztásához **heremagvak** arankamentesítéséhez, **vetőmagkészítéshez** a legmesszebbmenő követelményeknek megfelelnek.

Érdeklődőknek részletes ismertetést és árjegyzéket bérmentve küldök.

Behán Sámuel

rosta készítő, a 13413. sz. szabadalom tulajdonosa

Szarvas, (Békésmegye). (725.)

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC-U. 11 SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ

Kérjük a negyedévi előfizetések beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Hajózó csatornák — öntöző csatornák. <i>Borona.</i>	601
Mezőgazdasági mellékparagák. <i>Milhofer Sándor.</i>	602
Hogyan lehet sertéstenyésztésünket jövedelmezőbbé tenni. <i>Equitans.</i>	603
Tárca:	
Ivari kétalakúság. II. <i>Kleinkauf György.</i>	602
Irodalmi szemle:	
Könyvszemle. —r.—s	604
Vegyes közlemények	605
Hirdetések.	

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI., Andrássy-ut 23. sz.

(28.) Vásárol:

lóhermagot, lucernamagot

fehérheremagot, tavaszi

repcét, mustármagot, esi-

behurt, francia perjét, me-

zei komócsint, bükkönyt,

lennmagot.

Minták, ajánlatok és egyáltalán minden levelezés a központi irodába: (VII. Rottenbiller-u. 33.) intézendők.

Hajózó csatornák — öntöző csatornák.

Hogy túlsok szegény munkás ember idő előtt el ne pusztuljon, vagy talán hogy az inkompatibilitásban maradt volt képviselők a vállalati preszenzmarkok révén kibékíttessenek, az ország kormányzata 40 millió koronát utalt ki közmunkákra. Ez a kézzel fogható valami szerencsésen elnyomta az 500 milliós hajózási csatornaterveket. — A nyár folyamán lapunk is hozott pro és kontra cikkeket. Az általános hangulat inkább a csatornák ellen van. Nem kell a Pozsonynál torkolló nemzetközi Odera vagy Elba csatorna, mert a német iparcikk olcsóbban beözönlik a mi gyenge röptü turulmadaras hazánkba, a sziléziai hegyekből s a cseh-morva dombokról könnyebben jön be a jó kőszén, vas s építési kő, s Hamburgból az Elbán át az amerikai termék, hús, stb. Ez az O. M. G. E. szempontja. Sokaknak nem kell a belföldi csatornahálózat sem, mert ebben a második évezredben aligha lesz 500 millió jó koronánk ezirányú befektetésekre, de nem kell csatorna, mert nincs tömegszállítás igénylő jelentékeny túlprodukciónak addig legalább is nincs, meg a málé s zabkenyér erősen divatban van, a mi meg fában, kenyérben, ércben, borban, húsban stb. kivinni valónk van, azt vasúthálózatunk úgy is elvégzi: mert csak a gabonaforgalom idején augusztusban, szeptemberben szorúl kissé a M. Á. V. — azontúl a tehervonatok alig vannak teljesen megterhelve: hát csak produkáljon a magyar kétannyt, még mindig nem kell csatorna-hajózás, elbirja a M. Á. V., a mely ügyis véges-végig engedményekkel s refakciókkal buzdítja forgalomra a merkantil s agrár termelő világot.

Mások meg nehéznek mondják, hogy Szatmártól el Debrecen mellett a Körösökön át Aradig, tehát a Szamosról a Marosig haladó csatorna vizét éppen július, augusztusban iszsa meg a Nyírség homokja, mikor a jelzett vidék piacra ontaná a gabonát. De meg a Szamos első főfolyója a Tiszának, már most ha vizét a kanálisba elvezetnék, annyival kevesebb jutna a Tiszába, a nyári hajóforgalom idején, ebben is sekélyebben állana a víz s a terhelt hajók ezen a természetes vízi úton is megfeneklenének. Hiszen mióta a Vaskaput kinyitották — a vizmagasságjelző állomások a tanuk reá — a Duna, Tisza egész vonalán hamarabb folynak le a tavaszi árvizek, egyrészt ugyan kisebb lett az árvízveszedelem, (kivált ha jégtorlódás nincs) másrészt azonban, mikorra a Mátra ormáról elfogyott a hó, megindul két nagy vizünk apadása, különösen a régebben rakoncátlanodásáról híres Tisza, a mely már június elején messze húzódtott a

partjait szegélyező susogó fűzektől, s a hajóstársaság jelenti, hogy a hajók csak Szegedig járnak, legfeljebb Csongrádig, a hol a Körösök vizével erősbül meg. Erre a *vizapadásra* még saját szempontunkból is ki fogunk térni.

Sokan hitetlenül rázzák a fejüket, mikor a lelkesebbek a Duna-Adria csatornát magyarázzák. Hogy t. i. a hajó a Dunán, aztán a Száváig egy új csatornán, a Száváról a Kulpa vizére s innen egy emeletes, ugynevezett rak-tározó csatornával Fiuméig úsztatnák a budapesti elevátornál megrakott hajót. A kik már jártak a Fiume mögötti Karszton, azok tisztában vannak ezzel az ideával. Hiszen Fiume mellett a M. Á. V. elsőrendű gőzgépjait megállítja a sírokkó, a bora s minden évben a hófűvés: a tengerszin felett 600—800 mtr. magasságban! De tegyük fel, a hajók — s pedig egész kis hajók — szerencsésen fel s utóbb leraktározatnának a fiumei molóig: csak nem gondolja senki, hogy ezen kis folyami hajókat, (még dunai sleppeket sem) a tengerek vizén el fog-nák indítani pl. Braziliáig. Ilyen kísérletek után csak a hajóépítő ipar lendülne fel. Miután pedig a kis folyamhajókat nem lehet „cakumpakk“ a nagy oceánjáró hajószörnnyekbe rakni, azok terhét darukkal, dalmát marokkal s horvát vállakkal át kell rakni (a tallián ilyenkor csak az árbóc tövében fűtyörész) már az átrakodással idővesztés, több költség s a rakódott portéka állományában sokszor káros változás következik be. Hát az se szól a Karszton járó csatorna mellett.

De legyen pl. így novemberben Fiume mellett tartós a bóra, álljon be a fagy, akkor a Mohácson berakott baranyai sertésből fagyott hús lesz, mert a hajó a csatorna vizébe fagy s akkor Debrecenben mérni fognak megfagyott bakatort, Nagy-Körösön megfagyott barack-lekvárt stb. s minden kanális mentén megbuknak a jéggyarak: s nem lehetetlen, hogy a hajózási vállalatok is. Hát inkább ne bukjanak meg!

A jószívűek koncedálják a budapest-csongrádi és a vukovár—samáci kúrta csatornát, mert már ma is bizonyos kerülőket szüntetnének meg. Jó, ha a helyi érdekesség megépíti, de részünkről már csak azokkal tartunk, a kik meglegszenek, ha a már meglévő víziutakat hajózhatóvá teszik, így a Tiszát Szolnokon felül, a Marost legalább Tövisig, a Szávát, Drávát, Murát a határszélig, a Köröst Nagy-Váradig s Gyuláig, a Szamosat Szatmárig: de ezeket is csak húsz év alatt (ennyi idő alatt akarják a csatornát kiadni); a Vág, Garam, Sajó, Sió, Rába várhatnak még húsz évet, hanem a divatba hozott országos csatornatervezet még várhat, elvárhat...

Legelőnyösebb

gabonaértékesítés.

Erőtakarmányok.

Vegyttiszta olajok és kenőcsök,
ponyvák, zsákok, szíjak, köszenek; szóval minden
cséplési anyagok és gépek.

Őszi vetőmagvak

legteljesebb napi áron való
értékesítése.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

Szőlővédekezési,
esomagolási, szüretelési és
pincegazdasági cikkek.

Sajnos emlékü generálisaink s a 7 éves háború óta divatba jött e két monarchiába a késés és elkésés! Hátha!? Nem-e vesznek észre magasabb nivóju közgazdáink olyan mozzanatokat, hogy a közgazdasági forgalomban nem annyira a nagy s olesó tömeg özönlése, de a gyorszárnnyakon járó *gyors továbbítás* a fontos! Nekünk úgy tünik fel, hogy ma inkább a comprimált anyagok s kivonatok gyors szállítás a jelszó, nem az à la rinfusa szemes életé, lábón álló marhák de mintha Lon, donban és Hamburgban is több és több hajófagyasztott hússal, tejjel, vajjal kötne ki 14 napos gyorsított út után, s mintha a mind nagyobb divatba jutó extrakt, szárított, fagyasztott, főzött, füstölt, préselt tehát kisebb volumenűvé változtatott fogyasztási anyagok a kontinensen is inkább kívánnák a sin-utat! Hát ha már késtünk, késlekedjünk még keveset a csatornázás dolgában, míg a közel jövő forgalmi iránya eldől, nehogy hiába ásván 500 milliós csatornáinkat — felénk kiáltja a mindig modern félisten Mercurius, „már késő!”

Ez egyik újabb szempontunk!

A másik okból visszatérünk a kinyitott Vaskapu okozta gyors vizlefolyással. A tényt alig kell még egyszer indokolni, mert a nagy folyóinkon át vasutazva látjuk, hogy a nagy viz nemsokára tart, s régi hires árvizes helyeken tüzrekerültek a készenléti mentő csónakok, mert az iminens árvízveszedelmek ideje elmúlt.

Tíz év óta mind jobban konstatálódik, hogy a nyílt Vaskapun át a magyar vizek hamarabb fogynak: az Alföld klímája mintha szárazabbá vált volna, s mintha a hires magyar haza termőtalaja is szikkadtottabbá vált, az altalajban is mélyebbre húzódott volna. S helyesnek véve Cserháty tanár intő szövegét,* hogy a magyar Kánaán mind kevesebb és kevesebb búzát bir teremni, pedig az ugar már csak 2—3%-át teszi a szántóföldnek, tehát több területen kevesebb termést. Ennek oka az általa felsorolt okokon kívül abban is található, hogy a magyar földből el-eltűnik a

* Mezőgazdasági Szemle, 1901. novemberi száma.

növény-tápanyagot oldó nedvesség. A miértet, és hogyan, már fentebb jeleztük. S reánk csap az ellenvélemény: hogy ha az Alföldet csatornák fogják átszelni, még több viz kerül a talajba! Sajnos ez csak látszólagosan helyes, mert ne feledjük el, hogy a hajózó csatornában a viz mozog. S már most minél több ágban mozog kifelé országunkból a viz annál jobban szárazabbá válik klímánk, talajunk.

De hát szerencsére, vannak még államférfiaink, a kik a nagy Széchenyi egy-egy csapásán meg tudnak indulni, s azon a csapáson követhetjük is. Byzantinizmust követek el, mert a mai „törvény, jog s igazság” jel-szavú, s mindent a közép, egyenes uton kiegyenlítő korszakában az árnyékában gombásodó türelmetlenség ennek fogja nevezni ezen soraimat, hogy Darányi ministerünk szerencsés lépése passzol bele a legnagyobb magyar egyik-másik nyom jelzésébe. Ő már figyelte a németbirodalmi csatornamozgalmakat, kitanultatta az osztrák csatorna hálózat tervét: s elgondolta, hogy a mikor a szomszéd piacokra hajón járhatunk a Dunán át, jó lesz ha lesz mit a piacra vinnünk! Megérezte a magyar föld nedvesség utáni sóvárgását, s nyomban a törvényhozás elé terjesztett egy csatornatervet, de az *öntöző csatornák tervét*. Mert ma már a magyar vizeket nem elfolyatni, de a szikkadtottabb szántókra, rétekre, kertekre, legelőkre kell öntözni, hol elvégezvén a talajon oldó hatását, elpárasodik a levegőben s esőttermő felhővé tömörül, s jut az Istenáldásból földnek is, hajózásnak is. Csak el kell gondolni az öntöző csatorna hatását, ha a most csak legelőként értékesülő óriási Hortobágy megöntöztetik, s ha a pestmegyei régi Duna-völgy termékenyítő vizet kap: hogy lesz mivel a folyami hajónak megrakodnia. S ez a két terv már készen van: csak az érdekelt-ségnek kell összeállania s az állami segély is itt van. S még csak nem is kell 500 millió.

De másik fontos intézkedése is van agrár miniszterünknek, s erre már a csatornaásók-nak derül fel a kegye. A Bégán már tálán 100 esztendő óta áll egy hajózható csatorna: de csak tavasszal hajózható, nyáron el-elapad,

a vize. Erre a csatornára viztorlaszó zsilipeket tervezett a kormány, a melyek előtt időnkint meggyülemlik a viz, úgy, hogy a hajók, a duzzasztó vizen júliusban is leuszhatnak zsilipről-zsilipig: s ha ez a systema jó, úgy alkalmazható a Szamoson, felső-Tiszán, felső Maroson stb. abban az arányban, a hogy lesz mit vizen elszállítanunk! De 500 milliós csatornák még mindig nem kellenek.

Hát ezeken, a földmívelésügyi ministe-rünk által újból feltalált Széchenyi csapásokon szerencsésebben juthatunk célhoz a földön maradván, mint ha a sebtén modern csatorna láz okozta fata-morganából a való élet reális útjain vezetettjük magunkat. Hát ennek száraz konstatálása tán csak nem byzantinizmus!

Borona.

Mezőgazdasági mellékiparágak.

A mezőgazdasági mellékiparágak száma legio: gyakorolják is őket, de sajnos, csak nagyon csekély azok elterjedési köre. A fontosabbak, illetve a nagyobb hasznot nyújtók mégis jobban el vannak terjedve, leghátrább azok állnak, melyek aránylag kisebb értéket produkálnak, vagy amelyek termékei aránylag értéktelenebb anyagokból állíthatók elő. Ezek körébe főképp a házi iparcikkek tartoznak, jóllehet mindenesetre áll, hogy ezen iparcikkek egy része nagyobb értéket nyújtó anyagokból is készül s nagyobb értéket nyújtó ipari termékeket is adnak. A fonás szövésre első sorban állnak a most elmondottak. De ott van a faszerszámfaragás, a kákafonás, szalma- és kosárfonás, kukoricafoszlány készítés — a kukoricafosztásnak szétszedése derékájba (matt-rac) stb. — dobozcsinálás, hulladékkészítés stb; mind olyan, mely csekély munkából nagy értéket nyújthat a népnek, s így megélhetését könnyíti, vele idejét a legcélszerűbben hasznosíthatja.

Sajnos a háziiparról az újabb termelési adatok nem ismeretesek, csak az ezredéves kiállításra gyűjtettek részletesebb adatok, melyek azonban már elavultak, miután az utóbbi időben erőteljesebb mozgalom indult meg a háziipar propagálása tekintetében, mely

TÁRCA.

Ivari kétalakúság.

Irta: Keinkauf György.

II.

Menjünk tovább egy lépéssel.

Ha végigtekintünk az élőlények során, a legalsóbb rendűektől az emberig, el kell ismernünk azt, hogy az ivarok a fejlődés folyamán különválnak egymástól. A különválás, mely annál tökéletesebb, minél magasabbrendű a lény, a munkafelosztás alapján történik.

A tisztán protoplasmából álló lényeknél minden életműködés a protoplasmához van kötve.

A *protozoa* a sejt állományával emészt, az neki a lélekző szerve, az a vérkeringési és mozgás szerve, sőt a szaporodás szerve is. A szaporodás pedig úgy történik, hogy a sejt kétfelé oszlik és az anyasejtből azáltal két leánysejt keletkezik.

Óriási távolság választja el a protozoát a *himnős (hermaphrodita)* állatoktól, a méte-

lyektől, a galandférgectől, a melyek már külön táplálócsatornával, izomzattal és ivarszervekkel bírnak, de ezek az ivarszervek, a him és női-ivarszervek még mindig egy testben vannak elhelyezve és a másodlagos ivari jellegnek nyoma sincs.

Emlős állatainknál pedig már külön egyénben van a him és külön egyénben a női ivarszerv. Ez elsőrendű ivari jellemet pedig mindig követik a másodrendűek.

Az elkülönödés itt meg nem szűnik, hanem tovább folyik, főleg a másodrendű ivari jellemvonásokban úgy a törzsbeli, mint az egyén fejlődésében.

A törzsbeli fejlődésben, az egyes törzseket összehasonlítva a következő módon.

Topinard méretei alapján a medence hossza kérődzőknél 23, ragadozóknál 32, rágcsálóknál 33, erszényeseknél 37 és foghijasoknál 38%-al múlja felül a medence szélességének maximumát. A legtöbb majom medencéje még hosszabb a szélességénél, a csimpanznál a két átmérő majdnem egyforma, a gorilla és az orangután medencéje pedig már igen közel áll az emberéhez. Az embernél a

szélesség 28.77%-al múlja felül a magasságot (állatoknál a hosszúság.) Hogy jelentékenyek a különbségek a törzsbeli fejlődésben, a fajták keretén belül s az egyén fejlődésében, azt az alábbiakból is látjuk.

A vad emberfajtáknál, a hol a férfi és nő közt a munkafelosztás még nem érvényesült, a nő szintoly izmos, mint a férfi, mert részt vesza a harcban, a létfontartással járó küzdelmekben s medencéjének szélessége sokszor olyan, mint a férfi medencéjének szélessége.

A fehér fajtáknál a köznép női, a kik megosztják a férfi nehéz, fáradtságos physikai munkáját, közelebb állnak a férfihez, mint azok, a kik minden physikai munkától megvannak kímélve. A napszámosnő csontosabb, szegletesebb, mint a széltől és napfénytől egyaránt védett hölgyek.

Ha a medence hosszát 100-nak vesszük, akkor a szélesség (*Topinard*):

	férfi	nő
új kaledoniaiaknál	128.9	129.9
afrikai négereknél	121.3	133.8
sárga fajtáknál	125.7	138.3
fehér fajtáknál	126.7	139.1

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétet előnyös feltételek mellett fogad el könyvcsékkre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktáral (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanott a

 The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

mindenesetre jóval nagyobb eredményekkel jár, mint a múlt ezirányú, jobbra magára hagyott fejlődése. A háziipari foglalkozások rendezésbe foglalása mellett tizenegy iparágat különböztetnek meg, u. m.: faipar, kosárfonás, cirokfonás, rácsfonás és szövés, szalmafonás, agyagipar, fonó- és szövőipar, tapló-, vas-, bőr-, bádogos- és drótosipar.

A mezőgazdasági mellékiparágak minél intenzívebb felkarolása nagyon óhajtható volna. Általa a nép szabadideje ki volna használható, a hosszú téli esték, s a munkára alkalmatlan napok nem mennének improduktív módon veszendőbe.

A külföldön, a nyugati országokban általában, igen előrehaladott a mellékiparágak kultiválása. Általában ott, hol a munka mind jobban előtérbe lép, hol minden téren igyekeznek annak jogait érvényesíteni, ott igyekeznek a használatlanul heverő erőket, anyagokat mind hasznosítani.

Nálunk, mint a fentiekből kitetszik, még nagyon nagy tere volna a gazdasági mellékiparágak felkarolásának, terjesztésének, mégis egy újabb iparágra kívánunk rámutatni, melynek anyaga úgyszólván alig használtatik fel, s a melyet helyenkint ilyenkor téli időben holdszámra pörkölnék fel, hogy a rétet, legelőt ne rontsa. Értem a *Carex strictát*, a sás egy nemét, mely földjeinken zsombékokat, burjánokat alkot, s a melyet Amerikában kezdenek újabban nagyon praktikusán hasznosítani. A milvauee-i konzulatus írja le, hogy e füvet júliustól szeptemberig kaszázó géppel levágják Amerikában, tehát olyankor, midőn az még nedvességgel telítve van: 24 óráig szárítják, majd összekötve behordják. Midőn így kiszárad, akkor kévébe kötik úgy mint a gabonát. A megszáradt füvet kazalokba hordják, ahol védve van az időjárás ellen. A füllesztés után 200 fontnyi bálókba préselik és a gyárba küldik; ott megfésülik, vagyis tisztítják, tiz fontnyi csomagokba rakják s a fonóba hordják. A fonóban a csomagot szétbontják és a fonógépbe rakják, mely kihúzza a rostokat és egymásmellé rakja. Innen a rost önműködőleg a „twister“-be megy, egy rotációs gépbe, mely az egyes kalászokat

kötéllé csavarja és finom pamut vagy kenderc által körül fogja, úgy, hogy a végek ki ne álljanak. A kötelet 16 hüvelyk átmérőjű, 20 hüvelyk magas és 50 font súlyu orsóra gombolyítja. Ha a kötelet kötésre akarják használni, akkor ismét legombolyítják és 12 hüvelyk átmérőjű, 15 hüvelyk hosszú és 22 font súlyú gombolyagba csavarják orsó nélkül. Az új felgombolyításnál újból megvizsgálják a kötelet. A szétküldés céljából 4—4 gombolyagot csomagolnak egy-egy bálba, melyeket fűfonással átkötnek és fűből font gyékénybe takarnak. A rövid szárú füvet, melyet a hosszúsárból kifésülnek, gyékényekbe fűzik, melyek palackok csomagolására szolgálnak. A kisebb és finomabb részeket csomagoló anyagnak küldik szét. A legkisebb hulladékot pépanyaggá formálják. A fűszálakból köteleket, gyékényeket, takarókat készítenek és ezeket felhasználják székekhez, pamlagokhoz, gyermekkocsikhoz, ablakredőnyökhöz. A fűkötés elég erős s olcsóbb, mint a manilla kenderből készült. Az első ily gyárat 1897-ben rendezték be Ochkoshban. A másodikat West. Superiorban, a harmadikat St.-Paulban. E gyárak kötelet készítenek, míg egy brooklyni gyár különféle gazdasági cikket készít. Az utóbbi gyárnak most már nagy versenyt támaszt a Grass Twine Matting Comp.

Mindezt azért tartottuk fontosnak elmondani, mert a North Western Gass Twine Comp. nálunk is be akarja védjegyét lajstromozni. Talán nálunk is állítanak fel ily gyárat, mely az értéktelen, zsombékos, burjános helyeket értékes területekké fogja átvarázsolni. Nagyon örvendetes volna, ha ily gyáraink száma ily praktikus célokat szolgáló vállalattal szaporodnék; általa mindenesetre a gazda nyerne a legtöbbet. Kérdés mindenesetre, hogy remélhetjük-e létesítését, mert hisz dacára az ipari fellendülésnek, a pangás eme korszakában a tőke nagyon is óvatos. Nagyon meggondolja magát a tőkepenész, ha hasonló vállalatokba fekteti a pénzét.

Milhofer Sándor.

Hogyan lehet sertés tenyésztésünket jövedelmezőbbé tenni.

Általános a panasz, hogy úgy a sertés-tenyésztés mint a hizlalás nem hozzák azt a jövedelmet, melyet tőlük jogosan elvárhatunk, legalább elvárhatnánk. Különösen a tenyésztők panaszkodnak, s szó sincs róla, hogy egyes panaszai nem volnának jogosak, de tagadhatlan, hogy épen ők követnek el egy egész sereg hibát, melyek elkerülésével ez az állattenyésztési ág jövedelmezőségre bizonyára nagyobb igényt tarthatna, mint így látunk.

Hibáznak a tenyésztők mindjárt a tenyészállatok kiválasztásánál; a legszebb malacokat eladásra kiválogatják és maradógénygek maradnak tenyésztésre. Igaz, hogy a szebb malacért többet kapunk, de korántsem annyival, a mennyit rossz tenyészanyag révén később és folytonosan veszítünk. Ez áll leginkább a tenyészokcokra, mert ezeket neveli magának a legtöbb tenyésztő, főleg kis tenyésztő, míg a kanokat a község szerzi be. Mindent a kantól elvárni épen oly téves, mint mindent a kocától. A kan leginkább a külső tulajdonságokat örökíti át, így külsejét, formáját és testtartását, míg a vérmérséklet, erő, ellenálló képesség, szóval a belső tulajdonságok inkább az anyakocától öröklődnek. Azért a tenyésztő, a ki kizárólag csak kocákat neveli, kell, hogy malacaiból a legjobbakat kiválogassa. Csakis jó vérmérsékletű, erős és szapor anyától tartandók meg a kocamalacok és ezek közül megint a legszebbek és akkor válogassuk, mikor az anya javakorában van, tehát sem akkor, mikor igen fiatal (első fiadzas), sem pedig akkor, mikor már kivénült. A kivénült koca szaporasága apad és utódjai sem lesznek szaporák, azonkívül az ilyen öreg állat már lusta és kevés tejű, így malacait is rosszul neveli.

A kanok kiválasztásánál csak oly felületességet tapasztalhatunk sokhelyt, mint azt fennebb a kocák kiválasztásánál említettem. Rendszerint semmi tekintettel sincsenek azok eredetére, s látjuk, hogy a községi előjárások is vesznek a vásáron valami kant, anélkül, hogy törődnének annak ugróképességével, ere-

A másodrendű ivari jellemvonások különválása tehát annál nagyobb fokú, minél magasabb rendűek a lények. E tekintetben első helyen állanak az angol nők, a kik legszelebb medencével bírnak.

A fentiekben láttuk azt, hogy a törzsbeli fejlődés alatt annál nagyobb az ivarjelleg között a különbség, minél tökéletesebb az állat. De az egyéni fejlődés szintén azt mutatja. A másodrendű jellemvonásokban annál nagyobb a különbség, minél előkelőbb helyet foglal el az állat a fejlődésben. Először a medence alakjában áll be elkülönítés a különböző ivaruak közt, később az ugyanaz ivaruak medencéje közt is jelentékenyek a különbségek, a tökéletesség foka szerint.

Ezek után, tehát minden további nélkül kimondhatjuk azt, hogy minnél kifejezettebb az ivarjellem, annál normálisabb, annál egészségesebb, annál tökéletesebb a test. Ha pedig jobb és tökéletesebb, akkor a kifejezett ivarjellegű állat jobbat örökít.

Nemely tehenészetben, hogy a tejelő tehetséget emeljék, azon tapasztalat alapján, hogy a tehen jellegű bika utódjai finomabb szerve-

zetűek és nőiesebbek, nőies jellegű bikát alkalmaznak a tehenekre. Ezzel az eljárással elért eredmény azonban csak látszólag jó, mert a mennyit tényleg javítanak a tejelő tehetségén az efinomítással, épen annyit rontanak az által, hogy az ivari ketalakuságban mutatkozó különbséget, mely a kisebb nagyobb fokú tökéletesség jele, csökkentik. A nőies jelleg nem jelent gyöngességet, de a nem kifejezett him ivari jelleg után keletkezett efinomodás, határozottan gyöngességet rejt magában.

E tekintetben egy pár kisebb *Fersei* tehenészetben annyira mennek, hogy a tenyészbikák csecsbimbóit 5%-nak megfelelő érték számmal bírálják. Hogy ez mily helytelen eljárás, a fentiek bizonyítják. Efinomodás esetén sokszor igen nehéz a helyes distingválása annak, hogy a finomság minnek az eredménye, az intenzív táplálásnak, kiválogatásnak, vagy a nem kifejezett him jelleg tenyésztésének. Ezekben az esetekben a *correlativ* tulajdonságokat kell figyelembe venni.

A másodrendű (*secundaer*) vagy járulékos ivarjellemvonások nőivarú állatoknál a következők:

A vérmérséklet csöndes, szelid.
Szarvak finomak, gyakran hiányzanak.
Nagy, szelid tekintetű szemek.
Nyúlánk nyak.
Keskenyebb mellkas; tágabban álló bordák
A hátsígyolyák hosszabbak és szalagjaik is úgy, hogy köztük nagyobb bemélyedések támadnak (felső tejsészék.)
A test középső része nyúlánk.
A far széles és hosszú.
A fark hosszú és vékony; a farktő csigolyái közt nagyobb bemélyedések tapinthatók.
Nagy, finom szőrrel borított tőgyek.
Vékony, puha, bőr.
Finom vékony szőrözlet; dús sörény és farkszőrök.
Finom csontozat.
Kerek vagy szikár formák.
Gyöngébben fejlett izomzat.
Hiba a durva, vaskos csontozat, a keskeny medence simult fejlett tőgy, durva bőr és szőrözlet
A himivar másodlagos jellemvonásai a következők:
A vérmérséklet vadabb, élénkebb.
Csontos koponya erősebben fejlett.

Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság

KOLOZSVÁR.

Alaptőke: 2.000.000 korona.

A bank elfogad betéteket takarékpénztári könyvekre, folyószámlára; azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitolt váltókat, utalványokat, járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. Értékpapírokat és idegen pénznemeket elad és vásárol, előlegeket ad értékpapírokra, folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket és elvállalja sorsjegyek revisióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket, hitelleveleket, bármely külföldi piacra. Rendelkezésre tart a felek saját zárai alatt tűz- és betörésmentes pénztárszék-rényeket. (Safe deposits).

Nagyobb ládába csomagolt és a fél pesétjével ellátott ezüst és aranyneműek, vagy más értéktárgyak külön e célra berendezett tűz- és betörésmentes szobában őrzetnek.

Mátyás-király-tér 32.

Magy. kir. szab. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

Mátyás-király-tér 32.

Üzleti órák délelőtt 1/2 9—12-ig, délután 3—5-ig.

detével; azt veszik a melyik a legolcsóbb. Hibák esnek a községek részéről a kanok tartásában és vastag hibák a kanok ki nem elégítő létszámával — többnyire takarékosági szempontból — végre azok fejletlen korával. Hány község van, a hol egy kanra 60 és több, koca esik, holott 30—35 volna a legtöbb, a mennyit egy kanra számíthatunk? És hány községben látjuk, hogy szintén takarékoságból — 4—5 hónapos kant vásárolnak és azt szabadon bocsátják a csürhére, hol azután idő előtt kezd az ugrást, noha csak 10—12 hónapos korában volna arra bocsátandó?

Hibáznak a tenyésztők, úgy egyesek, mint egész községek, hogy megfigyelkednek a vérujtásról. Nem vesznek új kanokat, hanem saját nevelésükből tartanak mindig; községekben ennek, az szokott az oka lenni, hogy inkább községi embertől vesznek mint idegentől és így lassan tulságos vérrokonsági fok állhat be, — melynek káros következményei el nem maradhatnak. — Ilyen káros következmények a gyakori sérvek, a fark elvesztése, testi gyengesség, rossz fogamzási százalék és végre a vérrokonság legutálatosabb következménye, a malac felfalás. Azért kellő időben kell gondoskodni a vérfrissítésről.

Nagy hibákat követnek el a tenyésztők a sertések etetésénél. „A disznónak minden jó” általánosan hallható közmondás. Kezdődik a rossz tartás már az elválasztásnál; sokan már 2—3 hetes korukban elválasztják a malacokat, pedig ennek legkorábban hat hetes korban volna szabad megtörténnie. Az elválasztott malacokat az isten és a kanász gondjára bizzuk, pedig rendszeren és jó takarmánnyal legalább féléves koráig, különben vékony dongájú, késfokhátú sertés lesz belőle. A kanokat sokszor nagyon jól tartják, szinte hizlalják, minek az a következménye, hogy a kan ellustul és nem ugrik. A tenyész kocák túlhizlalása még károsabb, mert eltekintve, hogy rosszul fogamzanak, kevés és gyenge malacot fognak elleni, azonkívül nehézségüknél fogva gyakran összenyomják maguk alatt malacokat. Ezzel megint nincsen az mondva, hogy a tenyészállatokat koplaltatni kell, mert ez megint nagy hiba volna. A kikoplalt kan-

nak fogy a nemi ősztöne és nem is képes elégszer ugrani; a koplalt koca pedig nem tejel eléggé és éhségében malac felfalásra vemedhetik. Tehát az arany középutat kell itt is választani. E helyen nem tartom feleslegesnek megemlíteni, hogy nem kell — mint legtöbb helyt történik — ha a sertéseknek szemes takarmányt adunk, a szemeket darálni vagy épen örölni. Eltekintve, hogy egész szem etetésnél a darálás vagy őrlés költségeit megtakarítjuk, bizonyos mértékben előre gondoskodunk, hogy sertéseink később hizlalóba véve jó hizókká váljanak. A sertésnek igen jó fogazata van, főleg fiatalabb korában, tehát nem kell félni, hogy pld. a tengerit nem fogja tudni megrágni. Az egészben adott szemes táplálékot a sertés kénytelen megrágni, miáltal ez jól összekeveredik a nyállal, könnyebben es jobban emészthetővé és így táplálóbba válik. Ha a sertés mindig lágy vagy darált táplálékot kap, fiatal korától, akkor rágószervei és nyálmirigyei eltompulnak, úgy, hogy későbbi korában rossz hizó lesz, még egészen lágy táplálék mellett is. Azért ajánlatos a moslékot, korpát, láblisztet stb. legalább a tenyészállatoknak szecsával, vagy például bab vagy borshüvellyel keverten adni, hogy a jó emésztésre okvetlen szükséges és fontos ráadásra készítsük őket.

Hibáznak a tenyésztők azáltal, hogy sertéseik lakására már t. i. az ölokra kevés, vagy semmi gondot nem fordítanak. Bezárják a fiadzó kocát egy alacsony, szűk, sötét, bűdös és piszkos kalodába, melynek padlója csak úgy szortyog az állat minden mozdulatánál, és melyben alig képes maga körül megfordulni, s ebben hagyják anyai kötelességeinek megfelelni. Régen tudjuk, hogy a sertés nem azért fekszik a pocsoljába, mert a piszkot szereti, tehát gondoskodnunk kell, hogy az ől tiszta és száraz legyen, kellő alommal birjon, de nem tulságos sokkal, mert pl. nagyon vastag szalma alomban az apró malacok elmerülnek, anyjuk nem látja őket és agyonnyomja és ők sem tudnak anyjuk lefekvésénél elég hamar elfutni. Hogy a sertés nem szereti az erős világosságot nem tesz annyit, hogy egy oly sötét lyukba zárhatjuk, melyben a macska sem

lát, és hogy nem szereti a nagy meleget, még nem tesz annyit, hogy télen egy pár gerendából és deszkából összetákolat alkotmányba tehetjük, a hol száz helyen befútyul a szél, be száll a hó.

Különösen most, sertésvészjárta időnkben nem lehet eléggé figyelmeztetni a gazdákat, hogy sertésólaik helyes berendezéséről, tisztaságáról gondoskodjanak. Sertéseink szűk helyen, mérgezett levegőben, sötétben kénytelenek élni, nyáron a túlhűség, télen a túlhidegtől szenvednek; a vemhes kocák megsérülnek a végtelen szűk ajtócskák, őket és malacukat a patkányok bántalmazzák, s utóbikat néha meg is ölik stb. Ily körülmények között a malacok túlgyakori összenyomása, a vemhes kocák elvetélése, meghűlés okozta betegségek napirenden lévén, necsodálkozunk, hogy minden jó takarmányozás mellett tenyésztünk nem fogja a kellő hasznot hajtani.

Hibáznak a tenyésztők gyakran azáltal, hogy sertéseik mozgásáról nem gondolkodnak. Tény, hogy a hizóba fogott sertés nem kíván mozgást, de tény, hogy tenyésztésre használt sertésnek mint minden tenyészállatnak a mozgás életfeltétel. A fiatal sertés izomzata nem fejlődik jól kellő mozgás híján, a vemhes állatok így esetben elhiznak és ennek hátrányait már fennebb említettem.

Hibáznak a tenyésztők és sok kárát vallják is, a sertésekkel való rossz, néha ember-segtelen bánásmód által. Hisz mellékfoglalkozás és kereset a legtöbb gazdánál a sertés-tenyésztés, miért bánánk velük jól? Pedig a sertés ép oly tanulékony és hálás állat mint akár a kutya! A sertéseket e látó szolgálja a moslékcsöbröt, a sertések, köztük elől a vemhes kocák hozzárohannak mert hát éhesek. Most már mi történik? Az egyik hátába kapja a csizma sarkát, a másik hasba a hegyét, s ha a moslék már a vályuban van, ráadásul még a csöbröt is szolgál ütlegekre. A gazda néha látja ezt, de nem szól semmit. Ily ütés verés pedig számtalanszor elvetelésnek oka, s így sok koronának a vesztegetője.

Ha mindezeket végig tekintünk, talán be kell vallanunk, hogy a felsorolt hibák elkerülése nem kerül valami mérhetetlen áldozatokba. Egy kis megfontolás, egy kis körültekintés és egy kis jóakarattal mellett a sertés-tenyésztés a legtöbb esetben kielégítő jövedelmezőséget fog felmutatni, a mi azonban elmarad, ha nincs meg az — akarat! Equitans.

IRODALMI SZEMLE.

Könyvszemle.

— Kísérletügyi Közlemények IV. kötet. —

Magyar búza — angol búza s a gabonarozsda.

A földművelésügyi kormányzat alá tartozó szakemberek gazdasági irányú kutatásait s kísérleteiket az időközönként megjelenő »Kísérletügyi Közlemények« című folyóiratban szokták közölni s a szerkesztést Budapesten a központi kísérletügyi bizottság végzi. E füzetekből szokták a szaklapok a gyakorlati irányú dolgokat kivenni s a nagyközönségnek átadni.

Most már a IV. kötet járja s abban 4 füzet 78 oldalnyi terjedelemben. Ebben legérdekesebb közleményként Hegyi Dezső asszisztensnek a búza rozsdájáról szóló tanulmánya tetszik. A rozsdá országos baj lévén, Darányi

A szarvak erősek, alapjuk vaskosabb.
A szemek élénk, tüzes tekintetűk.
Az agyar fogak jelen vannak.
A nyak és mellkas erős, széles.
A far keskenyebb, a csipők gyöngébben fejlettek.

A bőr keményebb.

A szőrözöt durvább.

A csontváz tömegesebb.

Erősen fejlett az izomzat.

A test nagyobb és súlyosabb.

Finomabb csontozatú, gyöngédebb alkotású hímekkel is találkozunk a természetes fajtáknál, de e finomság mindig élénkebb temperamentummal jár. A kultur fajták elfinomodott hím állatai közt azonban alig találunk kifogástalant, mert az elfinomítás a többi közt a vérmérsékletet is befolyásolja.

A testméretek szintén érdekesen bizonyítják az ivarjelleg kétalakúságának fokozatát. A schweizi borzderes fajtánál a kifejlődött tehén és bika méretei a következők, a testhosszához viszonyítva:

	tehén	bika
Mellkas hossza	44%	44.5%
Mellkas mélysége	43.5	44.8

Mellkas szélessége	29.0	30.8
Medence hossz	33.0	35.2
Csipő szeglet szélesség	33.0	32.1
Csipőüzület szélesség	30.5	30.4
Erdélyi jellegű magyar szarvasmarha fajtánál a következők a testméretek. (Rákócy L. Magyar-Gorbó és Szurája 133. tkvi sz. J. Szamosfalva).	bika	tehén
Mellkas hossz	47.2	46.4
Mellkas mélység	43.3	45.8
Mellkas szélesség	27.5	24.1
Medence hossz	30.9	36.1
Csipő szeglet szélesség	32.0	31.9
Csipőüzület szélesség	26.4	29.5

Az egyes ivari jellemvonások néha anynyira elhuzódottak, hogy csak pontos vizsgálattal és mérésekkel lehet megállapítani kifejlettségüket, máskor azonban annyira koncentráltak, hogy még a laikusra is meglepő az állatokban jelentkező nőiesség, vagy más illetőleg bika jelleg. És épen ezeket a meglepő ivarjelleggel bíró egyedeket kell tovább tenyésztésre kiválasztanunk, ha magas fokon álló, kiváló tehetségekkel rendelkező törzseket akarunk létesíteni.

A M. KIR. POSTA ÉS TÁVIRDA SZÁLLÍTÓJA.

TELEFON SZ. 412.

Bernáth Ede Sándor

Kerékpár, Varrógép Raktár és Mechanikai műhelye

Kolozsvár.

Az összes világhírű bel- és külföldi kerékpárok és varrógépek, azok felszerelése és egyes részecinek állandó nagy raktára és javító műhelye.

Aranyérem 5 évig felelek. (529.)

Nagy raktár szőnyeg-, paplan-, pokróc- és matrácokban! — Valódi Linoleum- és cocos szőnyeg.

SÁRGA KRISTÓF

Alapítatott: 1873.

fehérenemű és vászonraktára,

Alapítatott: 1873.

Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca (Belközép) 3. szám.

Dus választék minden kiváló divatos férfi- és női ingek-, alsó-nadrágok, gallérok, kezecskék-, nyakkendők- és harisnyákban. Valódi francia fehér- és színes lenbatsizt zsebkendők.

Különlegességek: színes á-jour

kávés-terítők- és asztalterítők, goblin ág- és asztalterítők-, csipke-, gyapju- és chenil-függönyök-, pamlag-szőnyegekből.

Üljőszületek részére garnitúrák, paplanok, matrácok- és kocsitakarók.

Nagy választék butorszövegek és szőnyegekből.

Elvállal kiházasítási vagy magán szükségre kívánt mindenféle fehéreneműek pontos elkészítését, ritinó szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítatik.

Valódi késmárki lendamaszt asztalnemű 25% gyári áron alól kapható. (530.)

Bagosy és Társa építőmester

építési irodája

Kolozsvárt, Lócai-u. 7.

szám alatt.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkálatok, valamint tervezetek, költségvetések és becslések elkészítését.

(531.)

minister elrendelte a Magyar-Óváron berendezett s Linhart tanár vezetése alatt álló m. k. növény- és kórtani állomásnak, hogy a rozsdabetegséget, az ellene való védekezést széles alapokon s behatóan tanulmányozzák. A kísérletek s vizsgálatok a jelzett állomás útmutatásai nyomán (a svéd Erikson alapelvei szerint) az összes gazdasági iskolák gazdaságában — mert a gazdaközönség itt se igen szeretett közreműködni — megindultak. Hegyi Dezső tehát az első év eredményeiről számolna be. De bennünket ez a beszámoló nem elégit ki.

A gyakorlatlan írók módjára a közlemény elején a rozsdagomba történetével (Erikson nyomán) Aristotelessel kezd: s íródott erős terjengősséggel s némi hódolatteljes hanggal a minek tudományos folyóiratban nincs helye. Érdekesebb rész benne a „mycoplasma“ elmélet, mely szerint Erikson azt tételezte fel, hogy a kalászosok rozsdabetegsége nemcsak külső fertőzés útján terjed, de ilyenformán beteggé válván a buzabokor, termést még hoz, de ez a szemtermés akár a héjban, akár a magbelsőben szintén fertőzött, (mint pl. a tüdőveszes anyától származó utód), magvetés után már az új buzabokor magában nevelte a rozsdabetegség eddig ismeretlen csiráit. S Erikson sok rozsdagombás buzátó szemterméseit vizsgálta nagyító üveggel s tényleg egyes buzaszemek sikersejtjeinek protoplasmájában olyan elváltozásokat talált, a melyeket egészséges buzaszemekben soha. Könnyű kitalálni a védekezést, mert ha tényleg a mag a szülő útján fertőztetik, akkor a jövőben a gazda csak egészséges termésemből használ vetőmagot s nem lesz többet gabonarozsda. De ha igaz a szemfertőzés, úgy több nem lenne már nehéz megtalálni azt a pácoló szert, a melylyel a magbelsőben levő ferőző gombák elpusztíthatnának. Így állván a kiindulási pont, első lépésként az állomás 144 feleletből s 41 mintából a rozsdagombák fajait kutatta ki, utóbb felvetvén a kérdést: mikor tör elő a gomba, melyik alakban, milyen időjárási viszonyok között történt a fertőzés, milyen annak a mértéke, *milyen talajon, milyen buzafajtaikat* támad a Puccinia? gondoljuk, ilyen kérdések után 21 kísérletező helyen (gazd. iskolák) 558 parcellán korai és késői aratás terméadatait (grammokban) 21 s fél oldalos táblázatban óriási vizsgálódási anyag gyűlt össze, a melyek egynemű s hasonló adataiból a fenti kérdőpontok egyik-másikára talán már az első évben is lehetne feleletet találni?

Igen, s az állomás konstatálja, hogy „hazánkban a Puccinia Rubigo-vera gyakoribb, mint a graminis, továbbá, hogy ez utóbbi leginkább a száron s levélhüvelyen, előbbi a száron s levélhüvelyen fordul legtöbbször elő.“ Hanem aztán hogy melyik buzafajta, milyen sortávolban, különböző vetési időben vetve, változó időjárásban stb. vetve, aratva milyen momentumokat jelez a rozsdával szemben, ezekről a gyakorlati kérdésekről még feltétel formájában sincs szó! Hát akkor minek leközlölni a 225 oldalos fásasztó táblázatot? hogy az olvasó gazda böngészze ki belőle a hasznos igazságokat? hát ezért érdemes volt a 20 gazdasági iskolán egy szinte hét korláttal körülvett rozsdagomba kísérleti teret alkotni, annak őrzőjévé elcsapatás terhe mellett egy egy tanársegédet odaállítani: a kik mindnyájan igen értékes kísérleti naplókat közölhetek az állomással s tanulságos vizsgálati anyagot küldhettek be: mert a táblázatból ez is kitérnek. Dicséret nekik érte!

De mégis — tovább olvasva a tanulmányt (jobban mondva közleményt) a fenti táblázatok eredményeként mégis kiállít egy tételt a szerző. Ez pedig: „hogy a dumántúli tarbuzák a nálunk termelt félésegek közt legjobban ellenállanak a rozsdának!“ Hát ez fontos tapasztalat lenne s a gyakorlatban nagy

gyakorlati értéke lenne: ha ezen állítás mellé a már jelzett táblázatból kerülne a hely, idő s kísérletező hiteles megnevezésével az igazoló adat. De nem úgy van, mert szerző egyszerűen saját úti tapasztalataira s két más gazdától származó régebbi közleményre hivatkozik: egyuttal kegyetlenül leszólván azon „elméleti növénytermelőket“, kik azt mondják, hogy „magyar földbe csak magyar buza való.“ Régi vitakérdés ez, ismerjük 3—4 éve s figyeljük a gyakorlati kísérleteket is, sőt bizonyos toleranciával a sajtó útján szóba jött ez a kérdés Cserháty tanár, Márton A. titkár s Nagy Dezső szakírók között s helylyel-közzel mindegyiknek igaza volt. Szerző erre a polemikára hivatkozik. Magunk is ismervén az országot, azt tapasztaltuk, hogy a tulajdonképeni Alföldön, az ő szikes, agyagos talaján, nagy melegű, száraz klímája alatt minden idegen s megélő buza egy pár év alatt többé-kevésbé úgy átváltozik, mint az eredeti alföldi buza; sikérdús, üveges, keményszemű s szálkás kalászu s a gabonarozsdával szemben kevésbé ellentálló!

A békési, csongrádi, aradi gazdaságokban éppen a rozsda miatt sokat próbálkoztak nyugati buzákkal (Square Head.). Viszont a mi buzánkat hiába vitte Khün Gyula Halleba s más német gazdák az ő vidékükre, az Alföld klímáját s agyagos szikjét nem vihették magukkal s a magyar buzából fehéres, puha lisztes szemű s kopasz kalászu termés lett. De Somogy határán, a balaton-szt.-györgyi gazdaságban láttuk első ízben az import angol mag első utántermését, a melynek kalásza végtől-végig kopasz volt, a 2-ik évben már úgy 20—25%-a a kalászoknak szálkás volt és ebből a termésemből egy a szomszédos keszthelyi gazdaságban vetvén, 3-ik évre a szálkás kalászosok már 30—40%-ban mutatkoztak; s B.-Szt.-Györgyön az első éveken tényleg erősen állta a kopasz buza a rozsdát, addig a ködös Balaton parton a rozsda támadása alatt bizony satnyult a buzaszár s kezdett düledzni.

Ha szerző Somogyra, Nógrádra hivatkozott, igaza van, de e két dombos, tengerszintfelett 150—200 méternyire fekvő vidék nem Mező-Túr és Kétegyháza vidéke. Megáll az is, hogy Márton Andor Somogyból Torontálba első éveken sikeresen telepítette a kopasz buzát: de azóta 3—4 év telvén el, nem hallunk a torontáli buza kopaszságáról; de arról se, hogy még mindig szemben áll-e a gabonarozsdával? A szerző által felhozott példák tehát nem alkalmazhatók az Alföldre: s a növénytermelési orsz. kísérleti állomásnak az óvásában mégis van igazság, hogy az Alföldön csak az alföldi buzát produkáljuk: azért, mert híres a magyar buza.

Hogy aztán ezt a magyar buzát mily módon használjuk, vesszük: azt kellett volna a kísérleti tabellákból kisütni az állomásnak. E helyett a gyakorlati termelés terére tévedt s hivatlanul bele kuszált a növénytermelési kísérleti állomás rendjébe, pl. a következő robespierr hangulattal is: „az idők szele máris döngtet az ócska kapun, s nemsokára talán ajtóstól (hát nem kapu?) ront be azon, hogy elseperje a mögötte és védelme alatt idáig bár biztonságban szőtt elméleteket!“ Ejha! szinte mulatságos, hogy Darányi miniszter két magyar-óvári közigazgatási intézménye egy megoldandó kérdésen széjjelhúz akkor, a mikor ilyen fontos kérdésben együtt kellene dolgozni! Ez egy, a második az, hogy csak akkor érdemes a „Kisér. Közleményekben“ valamit közreadni: ha a kutatások folyamán biztos eredmények érettek el, s akkor is illetékesebb az állomás főnöke ajelentést tenni! S végül, megindító a kép, ha látjuk, hogy a 10—12 év óta haszonnal működő növénytermelési kísérleti állomással, hogy ellenkezik a két év óta az oldalából kinőt „kórtani állo-

más“ abban a szakközönségben, melynek szülő anyja a növénytermelési kísérletijelentések voltak a melyekért Cserháty szaktanár akadémiai díjat nyert!

—r.—s

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számról legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

— **Gazdasági szakoktatás.** A földművelésügyi minister a kolozsvári gazdasági tanintézethez áthelyezte Raab Kálmán gazdasági intézőt Debrecenből; dr. Seyfrid Károly intézősegédet az itteni üzemtani tanszék asszisztensévé Keszthelyről; Takács Zsigmond ösztöndíjas segédet a keszthelyi intézetbe, s helyébe Kolozsvárra Hoffmann János gazdasági segédet helyezte át.

— **A komlópiacról.** Igen szép komlókban külföldi piacokon még élénk a kereslet. Ez az irány nyilvánul az angol, francia s belga komlópiacra s a mennyiben a saazi s nürnbergi piacokról már megindult az exportálás: ott is elég jó ára van az elsőrendű komlónak. Kevésbé jeles komlókban megcsendesedett a kereslet; addig is, míg a sörgyárosok tisztában lesznek 1901/02. évi egész szükségletükkel, s megindul a barna sörök gyártásához szükséges szines komlok exportja. Az az időpont tehát, a mikor majd a *maradék magyar komlót* is még el lehet adni. Mert hála a Teremtőnek, ma már csak maradékkomlóval beszélhetünk, a mennyiben a termelők kezén az erdélyi részeken ca 160—180 q. a vevőt váró komló. Idei komlóértékesítési adatai meg nem fekszenek előttünk teljességükben: de a kéznél levőkből azt látjuk, hogy némi hűzavona után szeptember végére, október havára kialakult a magyar komlóár s csendesesen eladódott a komló. Kevés kivétellel minden termelő meg tudta tenni számításait, megbecsülte komlóját, kiszámította annak előállítás költséget, figyelembe vette az általános konjunkturákat: s el tudta adni nyugodtan komlóját. Nem tagadható, hogy sok komlónk az eső miatt túlérett a karón, a szárítás s zsákolás tökéletlen volt, sőt helyenként az egész nyár időjárás változatosága folytán helyenként komlóliszt is kifogásolható volt. Ezek után a hibás komlók 100 kgr.-ja 40—50—60 koronán, a közepes minőségű 70—80—90 korona, a kiválóatottért 160—180—200 korona is fizettetett 100 kilogrammonként. Hát ezek bizony kis tételek: de a termésmennyiségben áll elő a kiegyenlítés. Mert ha kath. holdanként átlagban 450 kgr. termett s eladódott a 100 kgr. 105 K. átlagárban, akkor a szokásos 240 k. holdankénti költséget leszámítva (Erdélyben) akkor 232 K. marad tisztán a zsebünkben. De voltak 6—7 mázsás termések is. Hát a fenti tiszta összeggel bátran meg lehet elégedni ebben a kis kamatozású világban. Az ősi értékesítés Segesvárt forrongott legjobban, az volt a főhadiszállása a 10—14 külföldi komlóvevőnek s 6—8 hazai sörgyárosnak. Hogy komlóértékesítési viszonyaink ennyire javulóban vannak Segesvárt, az nagy érdeme a Segesvárt székelő erdélyi komlótermelő szövetkezetnek, a hol szóval, írásban, hirlapokban informáltak a termelőt úgy, mint a vevőt; komlókat hűségesen becsülték, a vevőt s eladót egyezsége hozták, egyszerűen megbizonyították, hogy lehet Segesvárt komlósásár! Ma már csendesség van ott, a csehek s bajorok hazatarttak, legfőbb megbízatást hagytak még itt alügynökeiknek vagy a szövetkezetnek. Így azon termelők, a kik komlóikat még nem adták el, küldjenek a szövetkezet címére komlómintát, kérjék annak megbecsülését s bízzák reá nyugodtan az eladást is. Saazban november 5-én a I--a komló ára 100 kgr.-

Mestitz Mihály és Fiai

Kolozsvár, Maros-Vásárhely,
Unio-utca 3. és 5. Széchenyi-tér 41.

Elvállalnak tulhalmozott készletük miatt igen szép és teljesen kiszáradt

amerikai tölgyfaparketteket,

ugyszintén azoknak jótállás mellett való lerakását. Továbbá bármilyen épület-asztalos munkát és teljes butorberendezéseket a legolcsóbb árak és jótállás mellett. (473.)

Szilágyi Eleonora

Likör, Puncs-szesz és Rum-gyára
KOLOZSVÁRT,

Kossuth Lajos-utca (Behnagar) 32. sz.
Alapított 1832. — Telefon sz. 239.

Legfinomabb saját gyártmányu és importált Rumok, világhírű Puncs-szesz és a legfinomabb likörök kaphatók a gyár üzlet-helyiségében, valamint minden helybéli és vidéki elsőrangú fűszer és csemege kereskedésben gyári áron. (474.)

Hazai márvány-iparvállalat.

A t. butorkereskedőknek és műasztalosoknak ajánljuk helybéli márványipar vállalatunkat. Elvállalunk minden e szakmába vágó munkákat, de különösen butorokhoz szükségelendő márványlapokat, magyar, francia, belga, olasz és szerb márványokból izléses és olcsó kivitelben. Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek. — Első Erdélyi Márvány Ipar Vállalat Földy Antal utócai Kolozsvárt, Ferencz József-út 58. szám. (475.)

ként 260 kor., nov. 6-án 232 kor., nov. 7-én 220 koronán. — Az irány tehát sülyedő; auschai komlót 200, morvát 180, galiciát 208, felső-ausztriai 160 koronán vásároltak.

— A gabonahatáridőüzleti szokások megváltoztatása. A tőzsdetanács kedden tartott ülésében döntött a gabonahatáridőüzlet egynemű szokásainak módosítása tárgyában. A módosított szakaszok az 1902. augusztus 1-től fogva teljesítendő ügyleteknél már alkalmazást nyernek.

Az új rend szerint a határidőüzletben szállítható buza minőségi súlya hektoliterenként 76, a rozsnak 71, az árpának 61 és a zabának 40 klgr. Az e súlyon felül vagy alul történő szállításoknál a következő intézkedések lépnek érvénybe:

Ha a buza minőségi súlya 75.5 klgr. ot nem ér el, akkor az nem szállítható, ha 75.5 kilogrammot elér vagy meghalad, de 76 kilogrammot nem ér el, akkor az átvevő köteles azt ugyan átvenni, de az átadó megtétéssel tartozik, mely 25 dekagramm hiányig egy fél százalékot, 25 dekagramm nagyobb hiány esetén pedig egy százalékot tesz ki.

Ha a határidőre kötött ügyletekből kifolyólag szállított magyar buza minőségi súlya 76 kilogrammot meghalad és a szállító a magasabb minőségi súlyt a bemutatás alkalmával az átvevővel közli, az átvevő a súlytöbbletért 50 kilogramm — súlyegység alapulvétele mellett — teljes kilogrammonként és bezárólag 79 kilogrammig az átadónak 5 fillérnyl ráfizetéssel tartozik. A ráfizetés alapjául az a minőségi súly szolgál, a melyet a megejtett mérések alkalmával megállapított különböző minőségi súlyok átlaga képez. Ha az egyes méréseknél olyan buza található, a melynek minőségi súlya 76 kilogrammot nem ér el, ráfizetésnek nincsen helye. A 79 kilogrammnál nagyobb, minőségi súlylyal bíró buza olybá vétetik, mintha 70 kilogramm minőségű súlylyal bírna. Ha az egyes mérések közötti eltérések 80 dekagrammot meghaladnak, ráfizetés csak abban az esetben igényelhető, ha kezelési (egalizálási) költség fejében a szállító 50 kilogrammonként 5 fillért térít meg az átvevőnek.

— Állami szőlővesszők és szőlőjtványok. A földmivelésügyi miniszter most bocsátotta ki hirdetését az állami szőlővesszőszaporító- és oltványtelepeken termelt szőlővesszők és szőlőjtványok eladása tárgyában. — Mindazok, akik az állami szőlőtelepekről szőlővesszőket vagy szőlőjtványokat óhajtanak szerezni, vételajánlataikat a kívánt szőlővesszők és oltványok fajta, minőség és mennyiség szerinti megjelölése s a kiültetés helyének, ugyszintén a szállításra vonatkozó adatoknak (az átvevő neve, rendeltetési hely, vasuti vagy gőzhajóállomás stb.) pontos feltüntetésével legkésőbb az illető évi november hó 30-ig azon kerületi szőlészeti és borászati felügyelőhöz, illetőleg vincellériskolai igazgatóságához tartoznak benyújtani, akiknek vagy a mely igazgatóságnak szőlészeti és borászati felügyelői kerületében a felújítandó vagy szőlővel beültetendő terület fekszik. A részletes hirdetés a földmivelésügyi miniszteriumban és egyelőtünkönél is kapható.

— Lenkikészítő gyár a székelyföldön. Az első székely lenkikészítő gyárat november 2-án vették üzembe Székelykeresztúron. Balay Nándor kendertermelési szakbiztos 1890-

ben kiadott emlékirata alapján a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara fölhívta az iparfejlesztő bizottságokat és gazdasági egyesületeket a kérdés fölkarolására. Hollaky Arthur, Udvarhely vármegye főispánja, a szolgabírók, a gazdasági egyesület, a papok és tanítók közremunkálásával ama községek birtokosait igyekezett megnyerni, a melyek már fekvésüknél fogva is kiválóan alkalmasak a lentermelésre. 1900. évben már 61 kisgazda húsznegy holdon lent termelt. A földmivelési kormány kiküldöttje, Füredy Lajos szaktanár az első évi lentermelés minőségéről úgy nyilatkozott, hogy e vármegye laza talajjal bíró magasabb fensíkjai, melyek eddig kihatárlatlaul heverték, avagy nagyon csekély jövedelmet hoztak: a lentermelésre kiválóan alkalmasak, a vidék a lentermelés valódi hazája. Erre a földmivelési miniszter támogatását egy gyár létesítése érdekében megígérte, ha a szükséges lenmennyiséget a gazdaközönség biztosítja. Jelen év tavaszára, három évi kötelezettséggel, már 150 hold földet jegyeztek lentermelési célokra. Akadt onnan gyáros is, Fiedler János wökelsdorfi lengyáros személyében a ki gyorsan munkához látott s november 2-án az első székelyföldi lenkikészítő gyár üzembe is lépett. A gyár jelenlegi fölszerelése: egy 20 lóerejű gőzgép, két lentörő, 12 darab vitorla, 20 darab kézi lentisztító, ezer négyzetméter területű lenáztató és háromezer métermázsas lenkőro. Az első lentermelés eredménye, dacára a kezdet nehézségének, a gazdaközönség tartozkódó magaviselésének és tájékozatlanságának elég kedvezőnek mondható. Egy hold legnagyobb termése 20 métermázsas száritott len, melyet minősége szerint a gyáros 5, 7 és 9 koronával váltott be.

— Tejgazdaság Székelyföldön. Pótsa József Háromszék vármegye főispánja fölhívja a székely gazdákat, hogy november 15-én jelentsek be, mily tejmennyiséget szállíthatnának Szepesi-Szt.-Györgyre, a hol nagyobb gyárat rendeznek be. Már vállalkozó jelentkezett is és hajlandó bármely nagy mennyiségben nyerstejet naponta átvenni.

— Hogy lehet a komlótermesztésben megindulni? A földmivelésügyi kormány rendelkezése a komlótermelési szaktanár (lakik Kolozsvárt) megszerkesztette a „komlótermesztési útmutatót“, mely arra a kérdésre felel meg, hol lehet komlót termeszteni? Targyalja még a komlóértékesítés nehéz kérdését, röviden szó esik a főbb komlótermesztési §-okról, a mesterséges száritásról (3 rajzzal) s Magyarországi komlóstatistikájáról. További telepítési kérdésekben kötelességszerűleg segít a szaktanár, ha eziránt felszólítást kap. Így esetről-esetre kinézi a helyszínen az alkalmas földdarabot. bevezeti az őszi földmunkát s ugyancsak őszzel megindítja a sodronyváz kiépítését; javasolja a telepítendő fajtát; tavasszal megmutatja annak beültetését, később a tövek metszését is s oktatást ad a nyári munkákban; nyárutóban a szedést s száritást indítja meg, már előbb megtervezi a száritószint s végül az ujonc termelőnek segít a komlóértékesítésben. Télen a népies termelőhelyeken (Küküllővölgy, Vas-Torontál) komlótermesztési vándorelőadásokat tart s mint Kolozsmegye vándortanára a megyében tavaszig háziipari tanfolyamokat rendez és az Erdélyi Gazdasági Egyület népies gazdasági előadásában részt vesz. Bejárta a szaktanár ap-

rilis havában a küküllővölgyi komlós kerteket, májusban a dunántúli, júniusban a felvidéki, júliusban az Oltvölgyi, augusztusban az alföldi, szeptember elején a marosvölgyi komlós kerteket. E hóban az általános komlóértékesítés szolgálatában állott, informálván a külföldi s hazai sajtót, a vevőt s termelőt, itt összekötetéseköt szerzett s részt vett a segestvári komlóvásáron. Közben anyagot gyűjtött a budapesti október eleji komlókiállításra, melynek megtervezésében s bírálatában részt vett. A komlófüzet minden érdeklődőnek megküldetik egy 20 filleres bélyeg ellenében.

— Vesztség átragadása sertésről az emberre. Pálfi Mihály septéri lakosnak két sertését öt hét előtt egy kutya, melyen vesztség tünetei voltak észlelhetők, megmarta. Az egyik sertés ezen eset után 13 nap mulva hirtelen megbetegedett: nem evett, nem ivott, egész nap szomoruan feküdt és másnap elhullott. A másik sertés egy hét mulva tehát a 20—21-ik napon ugyan ilyen tünetek közt szintén két napi betegség után elhullott. Pálfi az esetről nem tett jelentést se orvosnak se előljáráságnak, hanem ősi szokás szerint gyógykezelés alá vette betegeit ő maga, a mindenes pedig vért bocsátott belőlük, mely az arcába és a szemébe frecscent. Most a második hullá eltemetése után egy héttel különös levertség és szokatlan érzés fogta el Pálfit, mely miatt aggodalmi támadtak. Ment az előljárásához mulasztását bevallani és segítséget kérni. Az előljáróság a főszolgabíróhoz, a főszolgabíró a budapesti Pasteur intézetbe küldte a szerencsétlent. A sertéseket exhumálták és az utóbb elhullottnak agyát a budapesti állatorvosi főiskola kórbonctani intézetéhez küldték, kiserlet ojtások eszközzése végett. Nagy ribillió lett Septéren, mert kisült, hogy a kóbor eb mások sertéseit is megmarta, melyek eddig még egészségesek. A megfelelő zárlatok elrendeltettek és így minden rendbe jönne lassankint csak szegény Pálfinak megy rosszszul a dolga, mert ő, ha áldozatul nem esik orvosi tudományának, az ellene folyamatba tett kihágási eljárás rendjén legalább még egy malac óráig lesz elmarasztalva. Neki tehát mindenképen számolni kell kontárkodásáért, akár itt, akár a más világon.

— Csökönyös ökröket felállításra rendszerint durva bántalmazásokkal szoktak kényszeríteni. Pedig egy egyszerű kis szerrel igen könnyen célt lehet érni. Az ökrök mindkét orlyukába homokot vagy földet kell tenni. A szokatlan dolog tüsszenésre készíti az ökröt, mely a tüsszenés alkalmával fel is ugrik.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRT

Deák Ferencz-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzőlog és váltókölcsonöket nyujt és

BETÉTRE 5 1/2 SZÁZALÉK KAMATOT AD.

(412.)

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a Kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Deák Ferencz-u.: 13. sz. emelet.

Előre fizetendő

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz levélbéllyeg mellékelte.

KIS HIRDETESEK.

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik!

Alkalmazást keresők:

Allást keres

gazdasági tanintézetet végzett nős, ev. ref. vallásu, katonamentes, 39 éves gazdatiszt; 15 évi praxissal és kitűnő bizonyítványokkal. Állását bármikor elfoglalhatja. Czim a kiadóhivatalban. (707.)

Gazdatiszti állást keres vagy ideiglenes munkát is elfogad igen ügyes gyakorlati gazda. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

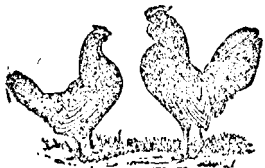
Kovácsnak ajánkozik teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalmakba. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

Gazdatiszt, 36 éves, nőtlen szakképzett, erélyes, őszre állást óhajt változtatni. Czime R. B. alatt a kiadóban. (1008.)

Különfélék.

Fajebek,

remek állatok, a legnagyobb óriástól a legkisebb törpéig, minden fajban nyersen és idomítva, óriás szent-bernáthegy, újfundlandi, dögök, orosz és angol agarak, kopók, véredek, pointer, setter és német vizslák, rattler, foxterrier, borzabek, kínai meztelen agarak, mopsz, majom, selyem- és szalon-pincsik, spitzek, törpe félkilós ebcsók stb. Nevelésre és idomításra elfogadunk, cseréket és vételt eszközölünk. **Élővadak**, ragadozók vétele és cladása, **angora macskák**, óriás nyulak, **fajbaromfi**, óriás ludak, kacskák,

pulykák, pávák, gyöngytyukok, tenyészképes és négy hetesek. Idei 6 hetes fajbaromfi tyukok 1-3, kacsa 120-3, lud, pulyka 2-5 kor., remek **diszgalombok**, **méhék**, kaptárak, gépek és eszközök. Árjegyzéket bérmentve küld a Telepvezetőség, Tar (Hevesmegye). Rendelésnél tessék az „Erdélyi Gazdára hivatkozni. (718.)

Uradalomból

eredő használt gőzcséplő készleteket készpénzzel veszek, vagy cserébe első rendű új gyártmányt kedvező befizetés mellett ajánlok.

Timár Ede, Budapest VI., Csengeri-utca 62. B. (733.)

(543.)

Hantz Sándor

könyvkötő.

Ezelőtt **Hantz György** társa, **Kolozsvárt, Jókai-utca 2. szám.**

E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló ízléssel tartósan és olcsó árért készíték. Fizetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek. (555.)

A czimre kérem vigyázn!

Telivér Poland-china

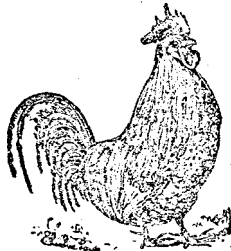
3-4, 5-6 hónapos kan és nüstény malaczkok eladók. Tudakozódások: Ordódyné Mailáth Gizella, Budapest, IV., Muzzeum-körut 7. (748.)

SIMMENTHALI

üszők

megvételre kerestettek (12-15 drb.)

Levélbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek. (1005.)

4 törzs Plymouth Rock tyuk

eladó.

Áruk 50 korona. Czim a kiadóban. (1003.)

Simonffi István mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt, Kultordal-utca 48. sz. Telefon 85. sz. — Kivánatra árjegyzék és költség-számítás bérmentve küldetik. (464.)

Ispán

(nőtlen) december elsejére felvétetik **Báró Kemény József** Némethii gazdaságába, u. p. Déva. Megkeresésre feltételek, fizetés, közzöltetik. Románul tudás okvetlen szükséges, (745)

Eladó birtok

Szatmár- és Szilágymegyében 1500, 1000, 700, 500, 450 és 150 holdas, vasuti állomásokkal, 360 holdas egy tagban, 30 holdas szőlő rajta felszereléssel Továbbá bérbeadó: 1000, 300, 400, 1700 hold, Promontoron: egy nyaraló 1600 ötes, 8 szobás új épülettel igen kedvező fizetéssel eladó. Vizimalom 4 par kőre, 50 holdas birtokon, igen jó épületekkel eladó, 1100 holdas birtok, rajta 400 holdas tölgy és bükkfa erdő, ára 55 ezer forint. rajta teher 36 ezer forint. eladó Ertekezhetni: Kálmán Ignác megbízottal Szatmár, Hunyady-utca 17. (743.)

18985. sz. m. kir. szabadalom!

A LOVAK KEHESSÉGE ELLEN,

szarvasmarhák, sertések hizlalásánál a hizóképesség gyors fokozására, teheneknél a tejmennyiség emelésére, gyöngöcsontú, csenevész csikók és borjúk felnevelésére és erősítésére **páratlan eredménnyel használtatik** a Kurasy-féle szabadalmazott **CONCENTRÁLT ÁLLATTÁPPOR**.

5 kilós próbacsomag 7 korona bérmentve. **Tyükszem és sümölcs ellen** feltétlen biztosan és fájdalommentesen hat a **Koncz-féle „CLAVETHYL“**. Üvegje K. 1.20 és K. 2. Kapható a gyógyszerárakban, K. 1.70, vagy K. 2.50 beküldésére (bályegyekben is) bérmentve küldi a készítő: Nagysolymosi **Koncz Ármán** gyógyszerészi készítmények gyára **Székely-Udvarhelyt.**

Számtalan elismerés! Ismertetés ingyen!

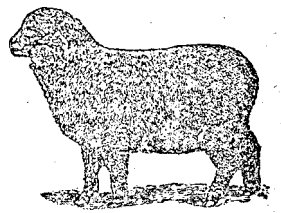

Eladó

2 drb.

Poland Kina tenyészkocza.

Czim G. G. alatt a kiadóban. (1001.)

16 mázsa raczka

gyapju

jutányosan eladó.

Czim a kiadóban. (1002.)

Általános és különleges növénytermelés.

Irta: **Cserháti Sándor.**

Ára 18 korona. I. kötet. Általános növénytermelés 565 lap 218 ábrával. II. kötet. Különleges növénytermelés 528 lap 153 ábrával. Megrendelhető a szerzőnél Magyar-Óvárott. Mindenik kötet külön is megrendelhető 9 korona áron. Ezen munka a növénytermelés körébe tartozó kérdéseknél kimerítő tájékoztató nyújt. (751.)

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, VIII., Baross-utca 10., II. emelet.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

erkölcsi támogatásával.

Alakult: 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulása 400,000 kor.

Alapítványok és üzletrészekben 1,200,000 kor.

Összesen: 1,600,000 kor.

BIZTOSÍTÁSOKAT ELFOGAD TŰZ- ÉS JÉGKÁR ELLEN.

Az üzlet eredményében biztosított tagok a dijarányban részesülnek. Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők közvetítésével. Felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban készséggel szolgál

(498.)

az igazgatóság.

Erdélyi magyar tiszta vértű bika 17 darab tenyészképes budapesti és kolozsvári kiállításán első díjjal kitüntetett „Jager“ bika után fejős tehenektől nevelve, eladó. Ugron Zoltán fiatfalvi gazdasága u. p. Székely-Keresztúr vasútállomás. (747.)

Alulirott gazdaságában

150 darab fajtisza óriási

emdeni liba

eladó.

Koreck János földbirtokos

Német-Csanád. (749.)

Magyar Jelzálog-Hielbank

Képviselősege Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alapítókja 30 millió korona.

**4%-os és 4½%-os
Záloglevélkölcsönöket**

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalékkal, nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalékkal és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségek

Czeglédén

Unghváry László

300 holdas szőlőtelepe és gyümölcsfaiskolájának, valamint borüzletének részletes árjegyzéke megjelent s ingyen és bérmentve küldetik. Saját termést 2-szer fejett kitűnő új bor ára 18 firtól felfelé. Hordóval szolgáltathatók.

Viszonteladók
kerestetnek.

(742. 1.)

(637.)

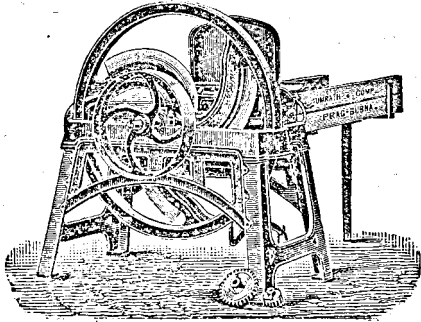
Cimbalom

Pedálos. Barna vagy feketében, kitűnő erős, csengő hanggal, erős szerkezettel, 3 évi jótállással. Bolti ár 150 firt, nálam 75 firtért kapható a készítési telepen:

BUDAPEST, Nefejejs-utca 43. sz.
Jegesi Géza,
működveles cimbalom-készítő.

Arjegyzéket bérmentve küldök.

Baleset

kizárva!

Szecsavágók szabad. önműködő kiemelővel.

Répvágók, darálómalmok,

!!! Gőzfűlesztő-készülékek !!!

legujabb és legkényelmesebb szerkezetben

Umráth és Társa

mezőgazdasági gépgyárosoknál

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcseplőkészletek 10 lóerőig, ● ● ● ●
Ipari mozgonyok 100 lóerőig. ● ● ● ●

(544. I.)

Más hasonló raktárral össze nem tévesztendő!

Díszes virágvázák nagy választékban 1 koronától 40 koronáig!

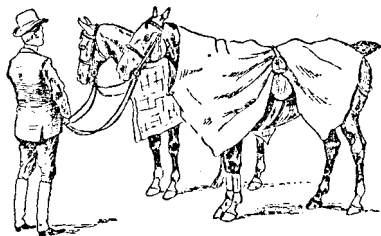
Mindenmit üvegben háztartási és gazdasági célokra!

Legfinomabb Kristályüveg-asztali készletek nagy raktára. Budapest, Ferencz-József-ter 8. szám.

722.

PÖSTYÉNI FLUID-GYÁR

Állatgyógyászati készítményei:

Pöstyéni Thermal lófluid ára: egy üveg 2 kor. 80 fillér. 5 liter 25 kor. 10 liter 50 kor.

Pöstyéni Bliszter (folyékony) ára: egy üveg 4 kor.

Pöstyéni maró Bliszter ára: egy tégely 4 kor. (égetés szükségtelen, a betegség ismétlődése kizárva).

Pöstyéni Embrocation ára: egy üveg 4 kor.

Pöstyéni maláta pogácsa (lepény) különlegesség, lovak és szarvasmarha hurutos megbetegedéseinél, ára 3 kor.

Pöstyéni sebkenőcs, csövenként 2 kor.

Unicum legyek és egyéb rovarok ellen. Alkalmazandó lovak és szarvasmarhánál, 1 liter ára 2 kor.

Amerikai állat táppor lovak, szarvasmarha, juhok és sertések számára ½ kiló 80 fillér, ¼ kiló 1 kor. 40 fillér, 5 kiló 5 kor. (50—100 kilóig külön ár).

Pöstyéni sertéspor (Boróka-liszt) emésztést szabályozó és vértisztító készítmény: ½ kiló 80 fillér, ¼ kiló 1 kor. 40 fillér, 5 kiló 5 kor. (80—100 kilóig külön árak).

Ragadós száj- és körömfájás elleni angol por ½ kiló 2 kor., ¼ kiló 4 korona.

Megrendelhetők: 5% engedménnyel egyleti tagoknak az Állandó gépkiallításán Kolozsvártt, minden gyógyszerárban és nagyobb drogueriákban, valamint:

Fluid-gyár Pöstyénfürdő.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

(716.)